

Ministerie van Financiën
T.a.v de heer mr. W.B. Hoekstra
Postbus 20201 2500 EE 's Gravenhage

Datum : 17 juni 2020
Ons Kenmerk : P10.20014
Onderwerp : Gemeentefinanciën

Geachte minister Hoekstra,

Met deze brief vragen wij uw aandacht voor de positie en financiële situatie van de plattelandsgemeenten. Begin dit jaar heeft u laten weten dat de ingangsdatum van de herverdeling van het Gemeentefonds wordt uitgesteld tot 1 januari 2022. U heeft recent de tussenrapporten naar de Tweede Kamer gestuurd. Deze rapporten zijn aanleiding tot grote zorgen over de uitkomsten van de herverdeling. Deze zorgen leven bij de 22 leden van het P10 netwerk. Inmiddels spreken we ook namens nog eens 43 plattelandsgemeenten (peildatum 17 juni) die deze zorgen delen en zich voor dit onderwerp bij de P10 aansluiten. Deze brief is dan ook opgesteld uit naam van 65 plattelandsgemeenten die samen bijna twee miljoen inwoners van Nederland vertegenwoordigen.

In deze brief gaan wij in op de financiële problematiek van het platteland. Want ondanks verantwoord financieel beheer, staat het water de plattelandsgemeenten tot aan de lippen. En dat is al het geval zonder de impact van de coronacrisis en zonder de nieuwe verdeling van het Gemeentefonds. Het gevolg is dat we onze jarenlang zorgvuldig opgebouwde voorzieningen nu snel moeten afbouwen vanwege de financiële tekorten.

De financiële positie van plattelandsgemeenten is zorgwekkend

Ons platteland is krachtig en prachtig maar kwetsbaar. Dat komt door drie factoren:

- *Vergrijzing > minder kracht beschikbaar*

Op het platteland wonen relatief meer ouderen dan in de rest van Nederland. En door die toenemende vergrijzing hebben steeds meer mensen hulp nodig, terwijl er steeds minder mensen in staat zijn om anderen te helpen.

- *Lage bevolkingsdichtheid > uitgestrekt gebied*

Zorgen voor onze inwoners is een kostbare zaak. Want door het uitgestrekte gebied en de lage bevolkingsdichtheid zijn de uitgaven groot: veel infrastructuur, veel riolering, veel landschapsonderhoud en grote afstanden ook voor zorgpersoneel.

- *Weinig eigen inkomsten*

Door de uitgestrektheid en de lage bevolkingsdichtheid op ons platteland zijn de rijksinkomsten laag. Daarnaast kunnen we onvoldoende eigen inkomsten genereren. Dat komt doordat een significante woningbouw op het platteland ontbreekt en de bedrijvigheid niet groot genoeg is om bijvoorbeeld bedrijventerreinen te ontwikkelen.

De oplossing van veel maatschappelijke problemen in Nederland ligt echter op het platteland: daar is immers nog fysieke ruimte. Daarvoor is een vitaal platteland nodig dat in samenhang met de stad Nederland leefbaar houdt.

Wat is nodig

We vragen om het vergroten van het gemeentefonds, het afschaffen van de opschalingskorting, het structureel maken van de incidenteel beschikbaar gestelde middelen voor jeugdzorg en het compenseren van de financiële gevolgen van de invoering van het abonnementstarief in de WMO.

Daarnaast geldt voor het platteland in het bijzonder:

1. Uitgangspunten voor herverdeling Gemeentefonds moeten ook acceptabel zijn

Wij onderschrijven de vier uitgangspunten van de VNG bij de herverdeling van het Gemeentefonds: *Transparant, Uitlegbaar, Voorspelbaar en Stabiel*. Aanvullend is de P10 van mening dat de uitkomst ook acceptabel moet zijn. Wij hebben de indruk dat de herverdeling niet voldoet aan deze uitgangspunten. Het inhoudelijke proces lijkt uitsluitend begrijpelijk voor een zeer beperkte groep insiders die over zeer specifieke kennis beschikt waardoor de 4 uitgangspunten niet opgaan. Daarnaast is het niet acceptabel als tekorten bij een deel van de gemeenten worden opgelost ten koste gaan het platteland, waar de financiële situatie al zeer zorgwekkend is.

2. Noaberschap/zorg/kleine kernen

De gemeenschap in veel P10-gemeenten kenmerkt zich vaak nog door 'Noaberschap', waarbij burens en bekenden elkaar met raad en daad bij staan en/of optreden als mantelzorgers. Hierdoor wordt veelal minder beroep gedaan op budgetten binnen het Sociaal Domein. Dat is de kracht van het platteland! Het noaberschap vraagt echter wel om de voorzieningen – denk bijvoorbeeld aan ruimten voor ontmoeting. Gemeenten willen, samen met hun inwoners, de kaalslag in voorzieningen en leefbaarheid een halt toeroepen en investeren in hun dorpen. Maar dat gaat niet lukken zonder het benodigde geld. Daarnaast kenmerken P10-gemeenten zich door het ontbreken van een dragende kern. De kosten die een plaats met een centrumfunctie met zich meebrengt – en waarvoor ook gelden uit het Gemeentefonds worden uitgekeerd – worden veelal ook gemaakt door een gemeente zonder centrumfunctie maar met meerdere kernen. De voorzieningen zijn in dat geval verdeeld over diverse kernen. De items Noaberschap en kleine kernen hebben alles te maken met een leefbaar platteland en de noodzaak van vitale dorpen: financiële middelen hiervoor zijn onontbeerlijk.

3. Bepaling van de maatstaven

Wij vragen u bij de bepaling van de maatstaven:

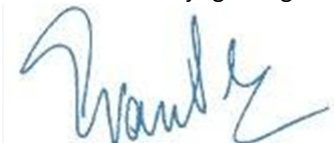
- De plattelandsgemeenten op een representatieve manier in de groep van steekproefgemeenten mee te nemen
- Te voorkomen dat er een stapeling plaatsvindt van de invloed van sociale maatstaven zoals: bijstandsontvangers, eenouderhuishoudens, lage inkomens met drempel, minderheden en ouders met langdurig psychisch medicijngebruik.
- Niet te veel nadruk te leggen op de vermindering van het aantal maatstaven, maar vooral uit te gaan van een rechtvaardige verdeling
- De kosten van meerkernigheid, zeker als een gemeente meer dan 4 kernen heeft, mee te nemen.

Tot slot

Namens (op dit moment) 65 plattelandsgemeenten vragen wij u de financiering van de plattelandsgemeenten op peil te houden. Wij verzoeken u met klem geen voorstellen te doen waarin het oplossen van problemen bij een groep gemeenten ten koste van gaat de voorzieningen in onze gemeenten. Er is een groter gemeentefonds nodig om de taken die wij uit moeten voeren te kunnen bekostigen.

Met vriendelijke groet,

Namens de als bijlage toegevoegde gemeenten

Ellen van Selm

P10 voorzitter en burgemeester gemeente Opsterland

Bijlage

Deze brief ontvangt u namens de volgende gemeenten.

De P10 gemeenten:

Berkelland	Peel en Maas	De Fryske Marren
Schouwen-Duiveland	Sluis	Het Hogeland
Opsterland	Hulst	Twenterand
Westerveld	Aa en Hunze	Horst aan de Maas
Borger-Odoorn	Bronckhorst	Westerkwartier
Hof van Twente	Medemblik	Altena
Hollands-Kroon	Goeree Overflakkee	
Ooststellingwerf	Midden-Drenthe	

Aangesloten gemeenten via adhesiebetuiging:

Bladel	Oldebroek
Borsele	Boxmeer
Wijdmeren	Lochem
Mill en Sint Hubert	Heerenveen
Achtkarspelen	Dantumadiel
Reimerswaal	Noardeast-Fryslân
Laarbeek	Zoeterwoude
De Wolden	Roerdalen
Vijfheerenlanden	Opmeer
Delfzijl	Rhenen
Landerd	Winterswijk
Appingedam	Oisterwijk
Westerwolde	Nieuwkoop
Kapelle	Wijk bij Duurstede
Losser	West Betuwe
Bergeijk	Dronten
Eersel	Wassenaar
Oirschot	Oudewater
Reusel-de Mierden	Leusden
Wierden	Utrechtse Heuvelrug
Someren	Haaren
Zwartewaterland	